

HELSINKILÄISTEN ARKITURVALLISUUS

Helsingin kaupungin turvallisuusstrategia

6.10.2006

1. JOHDANTO	1
2. KAUPUNGIN ARVOT JA YHTEISSTRATEGIAT	1
3. HELSINGIN TURVALLISUUSKEHITYKSEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ	2
4. HELSINGIN TURVALLISUUSTASO	4
5. TAUSTAA TURVALLISUUSSTRATEGIALLE	4
6. STRATEGIAN KOKONAISTAVOITE JA YHTEISTYÖ	6
7. STRATEGIAN PAINOPISTEET	7
7.1. Koettu turvallisuus	7
7.2. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palokuolemat	9
7.3. Yritysten toimintaympäristö	11
7.4. Rikollisuus ja väkivalta	12
7.5. Liikenneturvallisuus	14
7.5.1. Kevyen liikenteen turvallisuus	14
7.5.2. Vaarallisten aineiden kuljetukset	15
8. TURVALLISUUSSTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	16

LIITTEET

Liite 1	Yhteenveto Helsingin turvallisuusstrategiasta
Liite 2	Helsingin kaupungin turvallisuusstrategiatyön työryhmät ja työryhmän työsäännökset kuulemat asiantuntijat
Liite 3	Helsingin turvallisuuskehitykseen vaikuttavista tekijöistä
Liite 4	Turvallisuusstrategian toimenpideohjelma -luonnos
Liite 5	Helsingin rikollisuuden ja väkivallan kehittyminen
Liite 6	Turvallisuustavoitteiden toteutumisen seuranta

6.10.2006

1. JOHDANTO

Turvallisuus, turvallisuuden ylläpitäminen ja turvallisuuden kehittäminen paikallisella tasolla edellyttää jatkuvaa yhteistyötä kaupungin virastojen ja laitosten kesken. Yhteistyöhön on myös kutsuttava kulloinkin tarvittavat yhteistyökumppanit, mm. elinkeinoelämästä, poliisista, seurakunnasta ja vapaaehtoisjärjestöistä.

Turvallisuuden ylläpitäminen kaupunkilaisten arjessa edellyttää ennen kaikkea turvallisuussuunnittelua kaupungin eri tasoilla, keskushallinnossa, virastoissa ja laitoksissa sekä kaupungin eri alueilla. Helsingissä turvallisuussuunnittelu perustuu kaupunginvaltuuston hyväksymään turvallisuusstrategiaan ja siinä määriteltäisiin painopistealueisiin. Turvallisuusstrategian toteutumisen seuranta- ja koordinaatiovastuu on Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosastolla.

Helsingin turvallisuusstrategiastategian kokonaistavoitteena on, että Helsingin kaupunki säilyttää hyvän turvallisuustasonsa ja nostaa turvallisuutta ja sen laatua painopistealueilla.

Helsingin turvallisuusstrategiassa esitellään aluksi kaupungin arvojen ja pääkaupunkiseudun yhteisstrategioiden nivoutuminen strategiaan. Sen jälkeen esitellään kaupungin turvallisuuskehitykseen vaikuttavia tekijöitä, nykyinen turvallisuustaso ja taustaa turvallisuusstrategiatyölle. Seuraavaksi kuvataan strategian kokonaistavoite ja yhteistyö sekä strategian viisi painopistettä turvallisuustavoitteineen. Lopuksi kuvataan turvallisuusstrategian toteutumisen seuranta. Liiteosassa on muun muassa esitetty yhteenvetotaulukko strategiasta (liite 1) sekä turvallisuusstrategiatyön työryhmät ja työssä kuullut asiantuntijat (liite 2).

2. KAUPUNGIN ARVOT JA YHTEISSTRATEGIAT

Helsingin kaupunginhallitus ja -valtuusto ovat määritelleet Helsingin visioksi ”Helsinki on elinvoimainen pääkaupunki” ja keskeisiksi toimintaa ohjaaviksi arvoiksi:

- taloudellisuuden,
- asiakaslähtöisyyden,
- oikeudenmukaisuuden,
- turvallisuuden,
- yrittäjämielisyyden ja
- kestävän kehityksen.

6.10.2006

Visiota toteuttavat strategiset alueet ovat:

- hyvinvointi ja palvelut,
- kilpailukyky sekä
- kaupunkirakenne ja asuminen.

Strategioiden toteuttaminen on yhteisvastuullista kaikille hallintokunnille. Myös kaupungin turvallisuusstrategia toteuttaa omalta osaltaan hyväksytyjä yhteisstrategioita siltä osin kuin ne koskevat turvallisuuteen liittyviä tavoitteita.

Strategia-alueella ”hyvinvointi ja palvelut” ja sen strategiaperustassa todetaan, että hyvän palveluvarustuksen omaava sosiaalisesti eheä kaupunki tukee myös kaupungin kilpailukykyä ja siten kaupungin taloudellista pohjaa.

Lisäksi todetaan, että Helsingin palvelujen kehittämisen keskeisenä haasteena on syrjäytyminen, joka merkitsee, että ihmisten huono-osaisuus ja sosiaaliset ongelmat kasautuvat samoille alueille, väestöryhmille tai yksittäisille ihmisille.

3. HELSINGIN TURVALLISUUSKEHITYKSEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ

Tietokeskuksen tekemän Helsingin väestöennusteen mukaan Helsingissä on 575 000 asukasta vuonna 2015 ja 586 000 asukasta vuonna 2030. Helsingin väestörakenne muuttuu merkittävästi vuoteen 2030 mennessä ja suurin muutos on ikääntyneiden asukkaiden määrän ja väestönoisuuden kasvu. Ikäryhmä 60–74-vuotiaat kasvaa jyrkästi lähimmän 15 vuoden aikana. Vuoteen 2020 mennessä heidän määränsä puolitoistakertaistuu, sen jälkeen kasvu pysähtyy. Yli 75-vuotiaiden määrä lisääntyy noin 75 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

Alle kouluikäisten määrä vähenee Helsingissä vuoteen 2008 saakka. Alakouluikäisten, 7–12-vuotiaiden, määrä vähenee yli 5 000 hengellä vuoteen 2015 mennessä. Yläkouluikäisten, 13–15-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2007 saakka 300 hengellä, mutta kääntyy sitten laskuun. Nuorten, 15–24-vuotiaiden määrän ennustetaan Helsingissä kasvavan vuoteen 2013 saakka, mutta kääntyvän sen jälkeen laskuun. 25–34-vuotiaiden määrä kasvaa 2020-luvulle saakka.

55–64 -vuotiaiden määrä on kasvanut Helsingissä nopeasti 1990 -luvulta lähtien ja kasvun ennustetaan jatkuvan vielä vuoteen 2010 saakka. Samoin Helsingin tietokeskuksen mukaan ulkomaalaistaustaisen väestön määrä on kasvanut Helsingissä nopeasti. Vieraskielisen väestön määrän ennustetaan kasvavan vuoden 2005 7 prosentista 12 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä.

6.10.2006

Suomalaisen yhteiskunnan kehitystä seuraavien kymmenen vuoden kuluessa on käsitelty mm. sisäasiainministeriön raportissa "Väestön ikääntymiseen varautuminen sisäasiainministeriön hallinnonalalla" (2005). Raportista on nähtävissä myös pääkaupunkiseudun turvallisuuskehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Raportissa todetaan muun muassa seuraavaa:

"Kyselyjen ja tutkimusten perusteella ikääntyneen väestön kokema turvattomuuden tunne on korkea verrattuna muuhun väestöön. Tilastotietojen perusteella rikosten uhriksi joutuvat useimmiten nuoret miehet, joiden kokema turvattomuuden tunne on pieni verrattuna muihin väestöryhmiin. On myös nähtävissä, että yksinäisten vanhusten määrä Helsingissä lisääntyy. Yksin asuvien vanhusten, joiden toimintakyky on heikentynyt, määrän lisääntyminen lisää myös tulipalojen sekä erilaisten koti- ja muiden tapaturmien riskiä."

"Rikosten määrään vaikuttavat ikärakenteen ja muuttoliikkeen lisäksi myös muiden rikoksiin altistavien tekijöiden kehitys. Tällaisia ovat alkoholin ja huumeiden käyttö, toimeentulo-ongelmat ja syrjäytyminen."

"Ulkomaalaiset poikkeavat ikärakenteeltaan Suomen kansalaisista. Ulkomaalaisista suurin osa on työkäisiä. Ulkomaalaisten työttömyysprosentti on suurempi kuin kantaväestön, vuonna 2004 se oli noin 28 %."

"Väestön keskittyminen Etelä-Suomen kaupunkeihin jatkuu. Väestöennusteiden mukaan vuoteen 2015 mennessä väestö keskittyy Helsinki, Turku, Tampere kolmion sisälle."

Oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvoston tiedotteessa 4/2005 todetaan lisäksi, että "asiantuntijoiden näkemyksessä syrjäytyminen korostuu arvioitaessa Suomen turvallisuuden uhkia. Yhteiskunnan marginaaleihin joutuvan väestönosan koko on yksi suurimmista perinteisen omaisuus- ja väkivaltarikollisuuden tasoon vaikuttavista tekijöistä. Syrjäytyneisyys luo lisäksi kasvupohjaa rasismille ja etnisten ryhmien välisille konflikteille. Kovan ammattimaisen rikollisuuden kasvu nähdään myös uhkatekijäksi. Tähän rikollisuuteen liittyvät perinteisen rikollisuuden ohella huumeet, laitton maahantulo, ihmiskauppa, talousrikollisuus sekä lahjonta ja korruptio."

Kaikilla edellä mainituilla asioilla on vaikutusta Helsingin turvallisuuskehitykseen. Tarkempi kuvaus Helsingin turvallisuuskehitykseen vaikuttavista tekijöistä on liitteessä 3.

Lisätietoja:

www.intermin.fi: Väestön ikääntymiseen varautuminen sisäasiainministeriön hallinnonalalla.

6.10.2006

4. HELSINGIN TURVALLISUUSTASO

Helsingin turvallisuustilanne on erilaisissa tutkimuksissa todettu verraten hyväksi ja Helsinki sijoittuu vertailukaupunkeihin nähden kärkipäähän sekä kansallisissa että kansainvälisissä tutkimuksissa, mm. Quality of Life survey 2005 tutkimuksen mukaan henkilökohtaisen turvallisuuden (personal safety and security) ranking-listauksissa Helsinki sijoittuu EU:n pääkaupunkeihin verrattuna 2. sijalle heti Luxemburgin jälkeen.

Poliisiammattikorkeakoulun tekemässä "Helsinki!" tutkimuksessa verrattiin Suomen kymmentä suurinta kaupunkia. Tutkimuksen mukaan Helsinki oli vasta kahdeksantena turvattomuutta iltaisin asuinkaupunkinsa keskustassa kokeneiden osuuden suhteen. Asuinalueilla koetussa turvattomuudessa Helsinki sijoittuu tässä tutkimuksessa 6. sijalle.

Efeko Oy:n vuonna 2005 tekemässä kuntapalvelututkimuksessa asuinalueen turvallisuuteen tyytyväisiä oli Helsingissä 81 % vastaajista, kun koko Suomessa luku oli keskimäärin 90 %. Helsingiläisistä 74 % oli tyytyväisiä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden hoitamiseen.

Lisätietoja:

Mercer Human Resource Consulting

Heiskanen & Roivainen: Helsinki! Tutkimus helsinkiläisten turvallisuudesta ja

Helsingin poliisin palvelukyvyistä. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 21/2005.

Efeko Oy. Kaupunki- ja kuntapalvelut 2005.

5. TAUSTAA TURVALLISUUSSTRATEGIALLE

Helsingin kaupungin ensimmäinen turvallisuusstrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa toukokuussa 2001. Strategian lähtökohtana oli valtakunnallinen rikosentorjuntaohjelma. Sen tavoitteena oli, että kaikkiin kuntiin laaditaan paikalliset rikosentorjuntaohjelmat ja turvallisuussuunnitelmat poliisin ja kuntien yhteistyönä. Tavoitteena oli luoda yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Turvallisuusstrategian tavoitteiden toteutumista arvioitiin valtuustolle annetussa raportissa syksyllä 2004.

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä 26.1.2005 käynnistää kaupungin turvallisuusstrategian uudistamisen asettamalla turvallisuustyöryhmän työtä varten sekä johtoryhmän sen työtä ohjaamaan. Työryhmän tuli laatia ehdotus Helsingin kaupungin turvallisuusstrategiaksi. Johtoryhmän ja turvallisuustyöryhmän kokoonpanot sekä työssä kuullut asiantuntijat esitellään tarkemmin liitteessä 2.

Turvallisuuskäsitettä käytetään arjen puheessa monessa merkityksessä ja monissa yhteyksissä. Puhujan taustat ja kokemukset sekä toi-

6.10.2006

mintaympäristö antavat käsitteelle oman sisältönsä. Eri tutkijat ovat käsitelleet turvallisuutta tutkimuksissaan ja niissä tulee esille käsitteen laaja-alaisuus. Esimerkiksi arvona se merkitsee varmuutta ja vaaratomuutta, erilaisten vaarojen poissaoloa sekä ennustettavuutta ja levollisuutta. Hierarkiatasolla voidaan nähdä turvallisuus yksilölle sisäisenä tasapainona, ryhmille esimerkiksi perheyhteisön turvallisuutena, yhteiskunnalle kansallisena turvallisuutena ja ihmiskunnalle maailman rauhana.

Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan mallissa turvallisuus ymmärretään olennaiseksi osaksi hyvinvointia. Tehtävänä on turvata väestön terveellinen ja turvallinen työ- ja elinympäristö, hyvä terveys ja toimintakyky sekä riittävä toimeentulo, palvelut ja sosiaalinen turvallisuus eri elämäntilanteissa.

Sisäasiainministeriön Sisäisen turvallisuuden ohjelma "Arjen turvaa" on määritellyt turvallisuuskäsitteen seuraavasti:

"Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan sellaista yhteiskunnan tilaa, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälistyvän maailman ilmiöistä ja muutoksista johtuvaa aiheellista pelkoa ja turvattomuutta."

Helsingin kaupungin turvallisuusstrategiassa turvallisuus on määritelty samoin kuin sisäasiainministeriön raportissa. Tietynlainen yhtenäisyys sekä sisäasiainministeriön että kunnan käsitteiden välillä selkeyttää asiaa ja luo yhtenäisyyttä tavoitteisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.3.2006, § 98, kaupungin keskushallinnon uudelleenjärjestelyn yhteydessä, että kaupunginkanslian tilalle perustetaan hallintokeskus, jossa on kolme osastoa: hallinto-osasto, oikeuspalvelut ja turvallisuus- ja valmiuosasto. Uuden johtosäännön mukaan hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosasto huolehtii siltä osin kuin tehtävä ei kuulu muulle viranomaiselle, kaupungin yleisestä turvallisuusasioiden koordinoimisesta, turvallisuusstrategisesta suunnittelusta, kokonaisvalmiuden ja poikkeustilanteisiin varautumisen koordinoimisesta sekä näihin liittyvistä yhteistoimintakysymyksistä.

6.10.2006

6. STRATEGIAN KOKONAISTAVOITE JA YHTEISTYÖ

Tämän turvallisuusstrategian kokonaistavoite on, että

”Helsingin kaupunki säilyttää hyvän turvallisuustasonsa ja nostaa turvallisuutta ja sen laatua painopistealueilla”.

Tämän tavoitteen toteutumisessa merkittävä rooli on kaupunkilaisten arkiturvallisuudella ja arjessa koetun turvattomuuden ehkäisyllä. Turvallisuustyö edellyttää toteutuakseen laajaa yhteistyötä. Sisäasiainministeriö on asettanut tavoitteekseen sisäisen turvallisuuden ohjelmassaan, että Suomi on Euroopan unionin turvallisimma maa vuoteen 2015 mennessä. Arkiturvallisuuden hyväksi tehtävä työ merkitsee myös yhteistyötä oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvoston kanssa.

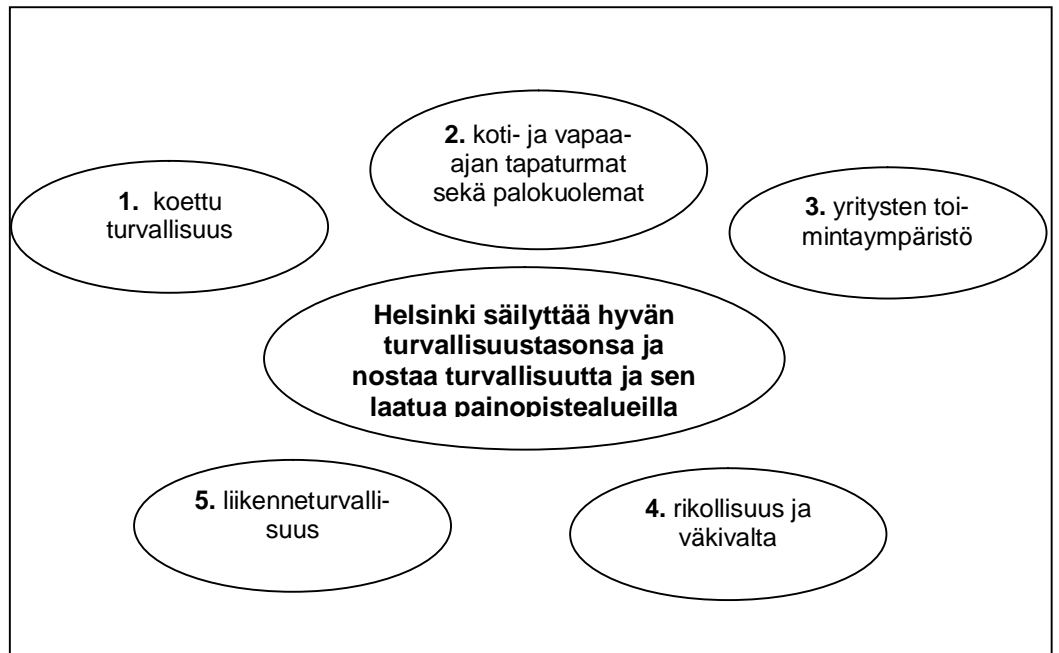
Helsingin kaupungin turvallisuusstrategiassa esitettävien tavoitteiden toteuttamiseksi kokonaisvastuu toimenpiteistä ja niiden kehittämisestä osoitetaan nimetyille toimijoille, jotka yhdessä kaupungin muiden virastojen ja laitosten sekä kaupungin hallinnon ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden, mm.

- § Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liiton HELKA ry:n,
- § Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen,
- § Helsingin seurakuntayhtymän,
- § Helsingin seudun kauppakamarin ja
- § vapaaehtoisjärjestöjen

kanssa työskentelevät tavoitteen saavuttamiseksi. Turvallisuus- ja valmiuosasto seuraa ja tarvittaessa tukee strategiassa mainittujen turvallisuustavoitteiden käynnistymistä ja toteutumista.

7. STRATEGIAN PAINOPISTEET

Turvallisuusstrategian painopisteet ovat koettu turvallisuus, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palokuolemat, yritysten toimintaympäristö, rikollisuus ja väkivalta sekä liikenneturvallisuus. Kuviossa 1. ovat strategian kokonaistavoite ja painopisteet.

Kuvio 1. Helsingin turvallisuusstrategian kokonaistavoite ja painopisteet

Seuraavassa kuvataan strategian turvallisuustavoitteet, kokonaisvastuulliset toimijat, keskushallinnon rooli, tavoitteen toteutumisen seuranta ja perustelut painopisteittäin.

7.1. Koettu turvallisuus

Turvallisuustavoite I

Turvattomiksi koetuilla asuinalueilla kaupunkilaisten kokema turvallisuus paranee.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- kaupunkisuunnitteluvirasto
- rakennusvirasto
- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

erikseen määrittelemillään vastuunjaolla.

6.10.2006

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat useat kaupungin virastot ja laitokset, kuten sosiaalivirasto ja opetusvirasto sekä toisaalta Helsingin Kaupungin-osayhdistysten Liitto HELKA ry. ja sen asianomaiset kaupunginosayhdistykset.

Turvallisuus- ja valmiuosasto vastaa siitä, että koetun turvallisuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet käynnistyvät ja huolehtii riittävän pitkäjänteisestä toiminnasta. Tavoitteen hankkeita on lueteltu liitteessä 4.

Tavoitteen toteutumista seurataan Helsingin kaupungin tietokeskuksen toteuttamalla turvallisuuskyselyllä ja erillisselvityksillä.

PERUSTELUT:

Turvattomuuden kokemus voi johtua suoraan siitä, että ihminen arvelee voivansa joutua väkivallan kohteeksi. Lisäksi pelkoja voivat aiheuttaa toissijaiset kokemukset, joita tarjoavat muiden ihmisten kertomukset, joukkoviestimet ja väkivaltaviihde. On myös esitetty, että muita hyvinvoinnin puutteita (köyhyyttä, syrjäytymistä) kokevat ilmaisevat pahoinvointiaan rikollisuuden pelolla. Koettuna asiana turvattomuus on kuitenkin todellinen riippumatta siitä, vastaako se rikoksen kohteeksi joutumisen todennäköisyyttä. Koetua turvallisuutta ja rikollisuus- ja väkivaltatilannetta Helsingissä käsitellään turvallisuusstrategiassa erikseen.

Asuinalueiden väliset erot turvallisuuden kokemisessa Helsingin eri alueilla ovat suuret: turvallisimmaksi ja turvattommaksi koetun peruspiirin ero on yli viisinkertainen. Turvattommiksi koettuja alueita on Pitkäsillan pohjoispuolella ja toisaalta itäisissä esikaupungeissa. Turvallisemmiksi koetut alueet sijoittuvat kantakaupungin niemeltä länteen muodostuvalle vyöhykkeelle (Munkkiniemi, Taka-Töölö, Lauttasaari, Vironniemi) ja toisaalta Pohjois-Helsingin alueille (Pakila, Haaga, Oulunkylä) sekä Kaakkois-Helsinkiin (Puistola, Suutarila).

Asuinalueiden ja kaupungin keskustan ohella joukkoliikenteen koettu turvallisuus on tärkeä osa arkiturvallisuutta. Joukkoliikenteen turvallisuus on myös yksi tekijä, joka voi vaikuttaa joukkoliikenteen käyttäjämääriin ja edelleen myös joukkoliikenteen kehittämismahdollisuuksiin.

Helsinki! -tutkimuksen mukaan yleisimpiä huolenaiheita helsinkiläisille ovat huumeiden käyttö ja niiden kauppa,

6.10.2006

työttömyyden lisääntyminen, liikenteessä holtittomasti käyttäytyvät autoilijat, rikollisuuden lisääntyminen, ilkivalta sekä ihmisten syrjäytyminen.

Median vaikutus kansalaisten turvallisuuden tunteeseen on suuri. Suomalaisten turvattomuuden tunteet ovat Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusten mukaan lisääntyneet merkittävästi, vaikka rikoksen uhriksi joutumisen määrä ei ole olennaisesti kasvanut. Samaan aikaan iltapäivälehtien etusivujen rikosuutisointi on lisääntynyt voimakkaasti. Turvattomuuden kasvu ja rikosuutisoinnin lisäys osuvat ajallisesti yhteen ja tutkijat arvelevat, että uutisointi on ollut myötävaikuttamassa turvattomuuden lisääntymiseen.

Helsingin kaupungin lähiöprojektin keskeisiä kehittämisskohteita ovat alueiden ympäristön hoito ja kunnossapito sekä sosiaaliset ongelmat ja turvallisuus. Sosiaalisen turvallisuuden ongelmina ovat nousseet esille päihteiden käyttöön liittyvät häiriöt ostoskeskuksissa ja julkisilla paikoilla. Erityisesti on kiinnitetty huomiota lasten ja nuorten kokemaan turvattomuuteen. Ympäristön hoidon ja kunnossapidon ongelmia on esiintynyt jalankulun ja kevyen liikenteen raiteilla, keskeisillä aukioilla ja ostoskeskuksissa sekä julkisissa kulkuvälineissä ja asemilla.

Lisätietoja:

www.hel.fi: Helsingin huumestrategia 2000.

www.hel.fi: Helsingin kaupungin lapsi- ja perhepoliittinen ohjelma 2001.

www.hel.fi: Lähiöprojektin projektisuunnitelma 2005–2007.

www.hel.fi: Vanhuspalveluohjelma vuosille 2006–2009.

www.pkskaupunkiohjelma.fi Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma 2005–2007

Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma. Helsingin kaupunki. 1999.

7.2. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palokuolemat

Turvallisuustavoite II

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrä vähenee.

Erityisesti kiinnitetään huomiota liukastumisista aiheutuvien tapaturmien vähenemiseen.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- terveyskeskus
- pelastuslaitos

6.10.2006

erikseen määrittelemillään vastuujaolla.

Turvallisuustavoite III

Palokuolemien määrä vähenee.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- pelastuslaitos
- terveyskeskus

erikseen määrittelemillään vastuujaolla.

Tavoitteiden toteutumista seurataan koti- ja vapaa-ajan tapaturmien (Kansanterveyslaitoksen tilastot) sekä palokuolemien (pelastuslaitoksen riskienhallintayksikön ylläpitämät palokuolematilastot) määrillä ja syillä.

PERUSTELUT:

Helsingiläisten arkiturvallisuuden merkittävin uhka ovat koti- ja vapaa-ajan tapaturmat, joilla tarkoitetaan työajan ulkopuolella ja muualla kuin liikenteessä sattuvia tapaturmia. Joka päivä Suomessa sattuu lähes 2 000 vammaan johtavaa kotitapaturmaa, mikä on noin 70 prosenttia kaikista vamman aiheuttaneista tapaturmista. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmista aiheutuu Suomessa jopa neljän miljardin euron kustannukset vuodessa ja koti- ja vapaa-ajan tapaturmakuolleisuus on suurempi kuin muissa EU-maissa.

Voidaan arvioida, että Helsingissä tapahtuu vuosittain noin 105 000 koti- ja vapaa-ajan tapaturmaa ja ilman liikuntatapaturmia luku on noin 65 000. Väestön ikääntymisen voidaan arvioida lisäävän tapaturmariskiä.

Helsingiläisille 15–24-vuotiaille nuorille sattuu kotitapaturmia ja muita vapaa-ajan tapaturmia noin 9000 vuodessa. Luvut ovat arvioita, jotka on saatu haastattelemalla 800 helsinkiläistä. Vuonna 2002 tapaturmat olivat Suomessa yleisin 15–24 -vuotiaiden kuolemansyy.

Helsingiläisille 65-vuotiaille tai sitä vanhemmille ikäihmisille sattuu kotitapaturmia ja muita vapaa-ajan tapaturmia yli 14 000 vuodessa. Ikäihmisten tapaturmista tyypillisimpiä ovat liukastumiset, kaatumiset ja palotapaturmat.

6.10.2006

Jalankulkijoiden liukastumisia, kaatumisia ja kompastumisia sattuu rakennusviraston tutkimuksen mukaan Helsingissä vuosittain noin 4 400 tapausta. Luku koostuu sekä katu- että piha-alueilla tapahtuneista kaatumisista.

Palokuolemia Helsingissä tapahtuu vuosittain noin kymmenen. Palokuolleiden keskimääräinen ikä oli Helsingissä vuosina 1999–2005 57 vuotta. Palokuolleista 61 prosenttia oli miehiä ja 39 prosenttia naisia. Palokuolemien uhreista noin 60 % on alkoholin vaikutuksen alaisia. Keskeisin syy, 45 %, tulipalon syttymiseen palokuolemakohteissa oli tupakka.

Lisätietoja:

www.hel.fi: Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001–2010.

7.3. Yritysten toimintaympäristö

Turvallisuustavoite IV

Yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuva rikollisuus vähenee sekä yritysten henkilökunnan mitattu turvallisuuden tunne lisääntyy.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- kaupunkisuunnitteluvirasto
- Helsingin seudun kauppakamari

erikseen määrittelemillään vastuujaolla.

Tavoitteen toteutumista seurataan yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuvaa rikollisuutta kuvaavilla poliisin tilastoilla sekä yritysten henkilökunnan kokemalla tutkitulla turvallisuuden tunteella (kauppakamarin tilastot).

PERUSTELUT:

Yritysturvallisuus on tärkeä osa kilpailukykyä. Suomen tärkeä kilpailuvaltti on tällä hetkellä korkea turvallisuustaso. Suomalaisen yhteiskunnan turvallisuus lisää merkittävästi kansainvälisesti toimivien yritysten kiinnostusta valita sijaintipaikakseen Suomi. Keskuskauppakamarin ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen ETLA:n vuonna 2004 tekemä

6.10.2006

tutkimus osoitti, että maan turvallisuuden ja sen kansainvälisen kilpailukyvyyn välillä vallitsee vahva yhteys.

Yritysten turvallinen toimintaympäristö on tärkeä tekijä useasta eri näkökulmasta. Sama koskee myös Helsingin kaupungin virastoja ja laitoksia. Ensinnäkin lähes kaikki kaupungin asukkaat asioivat päivittäin erilaisissa kauppoissa ja palveluita toimittavissa yrityksissä. Yritykset toimittavat myös kaupungille suoraan tavaroita ja palveluita osana kaupungin omia palveluja. Kaupunkilaisten näkökulmasta korostuu turvallinen ja esteetön asiointiympäristö yritysten toimipaikoissa. Yritykset taas arvostavat turvallista toimintaympäristöä, joka takaa liiketoiminnan häiriöttömän jatkuvuuden.

Uudenmaan yritysturvallisuustilanteen kehittymisestä vuoden 2005 tilanteen mukaan 34 % vastaajista totesi yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden lisääntyneen, 60 % totesi tilanteen säilyneen ennallaan ja 5 % totesi rikollisuuden vähentyneen.

Lisätietoja:

www.hel.fi: Helsingin elinkeinopoliittinen ohjelma 1998.

www.helsinki.chamber.fi: Yritysturvallisuustutkimus 2005.

www.intermin.fi: Elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteinen strategia yrityksiin kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten torjumiseksi, 2006.

7.4. Rikollisuus ja väkivalta

Turvallisuustavoite V

Omaisuusrikollisuuden määrä vähenee.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- sosiaalivirasto
- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

erikseen määrittelemillään vastuujaolla.

Turvallisuustavoite VI

Väkivallan määrä vähenee.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- sosiaalivirasto

6.10.2006

- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

erikseen määrittelemillään vastuujailla.

Keskeisiä yhteistyötahoja ovat Helsingin seudun kauppakamari sekä virastoista ja laitoksista mm. rakennusvirasto, kaupunkisuunnitteluvirasto ja joukkoliikenteestä vastaavat YTV, HKL ja VR. Lisäksi näitä ovat HELKA ry. ja muut vapaaehtoisjärjestöt.

Turvallisuus- ja valmiuosasto seuraa ja edistää omaisuusrikollisuuden ja väkivallan määrän vähentämiseksi tähtääviä toimenpiteitä. Tavoitteen hankkeita on lueteltu liitteessä 4.

Tavoitteiden toteutumista seurataan omaisuusrikosten ja väkivallan (myös väkilukuun suhteutettuina) määrien kehityksellä vuosittain ja alueittain (poliisin tilastot tietoon tulleesta omaisuusrikollisuudesta ja väkivallasta sekä tietokeskuksen turvallisuuskysely).

PERUSTELUT:

Monenlainen rikollisuus kasautuu kaupunkiseudulle. Tästä huolimatta eivät henkirikokset ole Helsingissä erityisen korkealla tasolla. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Helsingissä tapahtui väestöön suhteutettuna jopa hieman vähemmän henkirikoksia kuin koko Suomessa. Vielä pidemmällä tarkastelujaksolla kehityksen suunta on Helsingissä ollut lievästi laskeva. Lievempi väkivalta (rikosnimikkeinä yleisimmin pahoinpitely) sen sijaan on Helsingissä muuta maata korkeammalla tasolla.

Poliisin tietoon tulleet rikokset ovat Helsingissä yleisesti ottaen tasaisesti vähentyneet vuodesta 1990 alkaen. Kehitys on hyvin samantapainen kuin omaisuusrikoksissa. Tämä pitkän ajan kehitystrendi ei ole tullut heikon uutisarvonsa takia yhtä hyvin julkisuuteen kuin ajoittain joissakin rikostyypeissä tapahtuneet nopeat lisäykset. Seikkaperäisempi katsaus Helsingin rikollisuuden kehittymiseen on liitteenä 5.

Lisätietoja:

www.hel.fi: Helsingin työllisyysohjelma 2004–2006.

www.poliisi.fi: Tutkimus suomalaisten turvallisuudesta 2003.

HELSINKI! Tutkimus helsinkiläisten turvallisuudesta ja Helsingin poliisin palvelukyvystä 2005.

Ohjelma syrjäytymisen ja sosiaalisen segregaation ehkäisemiseksi 1998.

6.10.2006

7.5. Liikenneturvallisuus

7.5.1. Kevyen liikenteen turvallisuus

Turvallisuustavoite VII

Kevyen liikenteen turvallisuus paranee.

Tätä koskevaa suunnittelua ja toimenpiteitä tehostetaan. Erityisesti kiinnitetään huomiota jalankulkturvallisuuteen.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- kaupunkisuunnitteluvirasto
- nuorisoasiainkeskus
- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

erikseen määrittelemillään vastuujailla.

Tavoitteen toteutumista seurataan tilastoimalla kevyen liikenteen onnettomuudet keskimäärin vuodessa sekä uhrin / 100 000 asukasta ikäryhmittäin (kaupunkisuunnitteluviraston tilastot).

PERUSTELUT:

Suomessa yhtenä liikenneympäristön haasteena on syksyn ja talven pimeys, minkä vuoksi esimerkiksi autoilijan kevyen liikenteen havaitseminen saattaa heikentyä. Lapset ja vanhuksat ovat kevyen liikenteen onnettomuuksien kannalta riskiryhmässä, ja usein uhreina jalankulkuonnettomuuksissa. Helsingissä koululaisten riski on puolitoistakertainen ja vanhuksilla 1,3-kertainen koko väestöön verrattuna.

Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan jalankulkijoiden liikenneonnettomuuksia tapahtui vuonna 2004 Helsingissä yhteensä 170, joista 132 tapausta johti henkilövahinkoihin. Alle 15-vuotiaita lapsia loukkaantuu liikenneonnettomuuksissa vuosittain noin 60. Heistä 7–14-vuotiaita koululaisia on noin 50. Lapsia kuolee liikenteessä keskimäärin yksi lapsi joka toinen vuosi. Koululaisilla jalankulkija- ja pyöräonnettomuudet ovat yleisempiä kuin alle 7-vuotiailla. Valtaosa kaikista helsinkiläisten koululaisten kevyen liikenteen onnettomuuksista tapahtuu vapaa-ajalla. Vain runsas kolmannes onnettomuuksista sattuu kouluun liittyvänä aikana

6.10.2006

ja ne keskittyvät pää- ja kokoojakaduille, joilla valtaosaltaan on nopeusrajoitus joko 40 km tai 50 km tunnissa. Puolet jalankulkija- ja pyöräonnettomuuksista tapahtuu koululaisen ylittäessä katua suojatietä pitkin. Helsingin liikenteessä loukkaantuu vuosittain 60 ja kuolee 4 iältään 65-vuotiasta tai sitä vanhempaa henkilöä. Lähes joka toinen vanhuksista on liikkeellä jalan ja joka kolmas henkilöautolla.

Lisätietoja:

Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma ajalle 2005–2010. Helsingin kaupungin rakennusvirasto.

Liikenneonnettomuudet Helsingissä vuonna 2004. Kaupunkisuunnitteluvirasto.

Sään ja kelin vaikutus liikenneturvallisuuteen Helsingissä. 1994. Kaupunkisuunnitteluvirasto.

7.5.2. Vaarallisten aineiden kuljetukset

Turvallisuustavoite VIII

Onnettomuustilanteiden määrä vaarallisten aineiden kuljetuksissa ei lisäännä.

Kokonaisvastuulliset toimijat:

- pelastuslaitos
- kaupunkisuunnitteluvirasto
- Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

erikseen määrittelemillään vastuujaolla.

Tavoitteen toteutumista seurataan tapahtuneiden onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden määrillä (pelastuslaitoksen tilastot).

Liitteessä 4 lisää tietoa tavoitteen hankkeista ja projekteista.

PERUSTELUT:

Helsingissä on suhteellisen vähän suuria määriä vaarallisia aineita käsitteleviä tai varastoivia laitoksia. Suurimmat uhat liittyvätkin vaarallisten aineiden kuljetuksiin ja tahallisuuteen.

Vaarallisten aineiden onnettomuuksia Helsingissä vuosina 2003–2005 oli keskimäärin n. 39 kpl vuodessa.

6.10.2006

Vaarallisten aineiden maantiekuljetukset Helsingissä muodostuvat seuraavasta liikenteestä:

- satamien kautta tapahtuvat kuljetukset
- kemikaalien tuotanto- ja varastointilaitosten raaka-aine- ja valmistekuljetukset
- polttonesteiden ja kaasujen kuljetukset.

Lähitulevaisuudessa tapahtuu kaksi suurta muutosta, jotka tulevat vaikuttamaan konkreettisesti helsinkiläisten turvallisuuteen sitä parantavasti, nimittäin Vuosaaren sataman valmistuminen ja Laajasalon öljyvarastoalueen ns. alasajo. Vuosaaren sataman valmistuminen vuosina 2008–2009 siirtää vaarallisten aineiden meritse tapahtuvat kuljetukset kantakaupungista (Jätkäsaari ja Sörnäinen) kaupungin reuna-alueille. Myös maanteitse ja rautateitse tapahtuvat kuljetukset Vuosaareen vähentävät raskaan liikenteen osuutta kantakaupunkialueella. Toisaalta Helsingin kaupungin ulkopuolelta, mereltä, kohdistuvat ympäristöuhat kasvavat merkittävästi. Kaupungin alueen ohittavan laivaliikenteen (85 000 alusta / vuosi) sekä risteävän Helsingin ja Tallinnan välisen liikenteen aiheuttaman öljy- ja kemikaalivahinkojen riskin kasvuun varaudutaan.

Lisätietoja:

www.hel.fi: Helsingin kestävä kehityksen toimintaohjelma 2002.
Vaarallisten aineiden onnettomuuksiin varautuminen. Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2000.

8. TURVALLISUUSSTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Turvallisuusstrategian toteutumisen seuranta- ja koordinaatiovastuu on Helsingin kaupungin hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosastolla. Kokonaisvastuulliset toimijat sekä kaupungin virastot ja laitokset ottavat huomioon painopistealueille laaditut turvallisuustavoitteet sekä niiden vaatimat toimenpiteet resurssineen kunkin vuoden talousarvioehdotuksessaan. Kokonaisvastuulliset toimijat laativat yhdessä hankimiensa yhteistyökumppaneiden kanssa tavoitteisiin vastaavat toimenpidesuunnitelmat ja lähettävät ne hallintokeskuksen turvallisuus- ja valmiuosastolle erikseen annettavan aikataulun mukaan. Turvallisuustavoitteiden toteutumisen seuranta tapahtuu kullakin painopistealueella erikseen mainituilla mittareilla (liite 6).

Helsingin turvallisuus- ja rikollisuustilanteen seurannasta vastaa tietokeskus yhteistyössä Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen kanssa. Tä-

6.10.2006

mä seuranta koostuu kahdesta pääalueesta. Kaupunkilaisten turvallisuuden kehitystä seurataan mm. kolmen vuoden välein tehtävällä turvallisuuskyselyllä, jonka alueellisena yksikkönä on peruspiiri, joten näin voidaan seurata strategiassa asetettua turvallisuustavoitteen kehitystä.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien kehitystä Helsingissä seurataan Kansanterveyslaitoksen tapaturmatilastoilla. Tulipaloista johtuvien palokuolemien kehitystä seurataan puolestaan pelastuslaitoksen riskienhallintayksikön ylläpitämällä palokuolematilastoilla.

Yritysten toimintaympäristön turvallisuuskehitystä seurataan sekä poliisin yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuvilla rikollisuutta kuvaavilla tilastoilla että Helsingin seudun kauppakamarin tilastoilla yritysten henkilökunnan kokemasta turvallisuuden tunteesta.

Rikollisuuden ja väkivallan kehitystä seurataan tiedoilla poliisin tietoon tulleesta rikollisuudesta. Tämän seurantaosuus perustuu Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta saataviin rikosilmoitustietoihin kaupunkilaisten arkiturvallisuuden kannalta keskeisistä rikoksista. Tiedot kerätään vuosittain peruspiiritasolla, joten strategiassa asetettujen rikollisuuskehitystä koskevien tavoitteiden seuranta on täten mahdollista. Lisäksi tietokeskus tekee turvallisuus- ja rikollisuustilanteesta erillisselvityksiä tutkimusohjelmansa mukaisesti.

Liikenneturvallisuuskehitystä seurataan kevyen liikenteen turvallisuuskehityksessä kaupunkisuunnitteluviraston ylläpitämällä onnettomuustilastoilla ja vaarallisten aineiden kuljetuksissa tapahtuneiden onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden määrää seurataan pelastuslaitoksen riskienhallintayksikön tilastoilla.

6.10.2006

LIITTEET

6.10.2006

YHTEENVETO HELSINGIN TURVALLISUUSSTRATEGIASTA

	1	2	3	4	5
PAINOPISTE	Koettu turvallisuus	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palokuolemat	Yritysten toimintaympäristö	Rikollisuus ja väkivalta	Liikenneturvallisuus
TURVALLISUUS-TAVOITE	Turvattomiksi koetuilla asuinalueilla kaupunkilaisten kokemana turvallisuus paranee.	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrä vähenee. Palokuolemien määrä vähenee.	Yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuva rikollisuus vähenee sekä yritysten henkilökunnan mitattu turvallisuuden tunne lisääntyy.	Omaisuusrikollisuuden määrä vähenee. Väkivallan määrä vähenee.	Kevyen liikenteen turvallisuus paranee. Onnettomuustilanteiden määrä vaarallisten aineiden kuljetuksissa ei lisäänty.
MITTARIT TAVOITTEITTAIN	Tietokeskuksen turvallisuuskysely sekä erillisselvityksiä	Kansanterveyslaitoksen tapaturmatilastot Pelastuslaitoksen riskienhallintayksikön ylläpitämät palokuolematilastot	Poliisin yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuvaa rikollisuutta kuvaavat tilastot Kauppakamarin tilastot yritysten henkilökunnan kokemasta turvallisuuden tunteesta	Poliisin tilastot tietoon tulleesta omaisuusrikollisuudesta ja väkivallasta Tietokeskuksen turvallisuuskysely	Kaupunkisuunnitteluviraston ylläpitämät kevyen liikenteen onnettomuustilastot Pelastuslaitoksen tilastot tapahtuneiden onnettomuuksien ja läheltä piti-tilanteiden määristä
KOKONAISVASTUU	Ksv HKR, Poliisi	Terke PEL	Ksv Kauppakamari	Sosv Poliisi	Ksv, Nk PEL, Poliisi

6.10.2006

HELSINGIN KAUPUNGIN TURVALLISUUSSTRATEGIATYÖN TYÖRYHMÄT JA TYÖRYHMÄN TYÖSSÄÄN KUULEMAT ASiantuntijat

1. Työryhmät

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä 26.1.2005, § 9, käynnistää kaupungin turvallisuusstrategian uudistamisen ja asettaa johtoryhmän työtä ohjaamaan ja työryhmän laatimaan ehdotus Helsingin kaupungin turvallisuusstrategiaksi seuraavasti.

Johtoryhmän ja työryhmän kokoonpanot

Johtoryhmä:

Puheenjohtajana kaupunginjohtaja Eva-Riitta Siitonen 31.5.2005 asti ja 1.6.2005 alkaen Jussi Pajunen, jäseninä apulaiskaupunginjohtajat Pekka Korpinen, Ilkka-Christian Björklund, Pekka Sauri ja Paula Kokkonen, poliisikomentaja Jukka Riikonen Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta, riskienhallintajohtaja Juha Pietarinen Helsingin seudun kaupakamarista, puheenjohtaja Aija Staffans Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitto HELKA ry:stä, yhteisen seurakuntatyön johtaja Pekka Hietanen Helsingin seurakuntayhtymästä sekä johtoryhmän sihteerinä valmiuspäällikkö Matti Latvala kaupunginkansliasta.

Turvallisuustyöryhmä:

Puheenjohtajana valmiuspäällikkö Matti Latvala kaupunginkansliasta, jäseninä osastopäällikkö Hannu Hakala kaupunginkansliasta, erityissuunnittelija Matti Malinen talous- ja suunnittelukeskuksesta, tutkija Martti Tuominen tietokeskuksesta, rakennusmestari Vesa Forsberg kaupunkisuunnitteluvirastosta, riskienhallintapäällikkö Simo Wecksten pelastuslaitokselta, johtaja Tapani Närhi kulttuuriasiainkeskuksesta, osastopäällikkö Kari Naalisvaara nuorisoasiainkeskuksesta 3.5.2005 asti ja 3.6.2005 alkaen erityissuunnittelija Harri Taponen, henkilöstöpäällikkö Tarja Malmivirta opetusvirastosta, toimistopäällikkö Riitta Halttunen-Sommardahl sosiaalivirastosta, turvallisuuspäällikkö Pertti Reijonen sosiaalivirastosta, ylikomisariot Pentti Pöyry, Jussi-Pekka Lämsä ja Teuvo Saikkonen Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta, johtava lakimies Marko Silén Helsingin seudun kaupakamarista, poliisipastori Carita Pohjolan-Pirhonen Helsingin seurakuntayhtymästä, toiminnanjohtaja Pirjo Tulikukka Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitto HELKA ry:stä sekä työryhmän sihteerinä erityissuunnittelija Tarja Kinnaslampi kaupunginkansliasta. Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksesta työryhmän työskentelyyn osallistui myös apulaispoliisipäällikkö Jari Liukku.

6.10.2006

2. Asiantuntijat

Turvallisuustyöryhmä on kuullut asiantuntijoinaan mm. asukasyhteistyöpäällikkö Riitta Halttunen - Somnardahlia sosiaalivirastosta, erityisasiantuntija Erkki Hämäläistä Keskusrikospoliisista, projektipäällikkö Ulla Korhonen - Wälmää Helsingin kaupungin lähiöprojektista, apulaispoliisipäällikkö Jari Liukkua Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta, poliisipastori Carita Pohjolan-Pirhosta Helsingin seurakuntayhtymästä, johtava lakimies Marko Siléniä Helsingin seudun kauppakamarista, erikoistutkija Sanna Sihvosta Kansanterveyslaitokselta ja projektikoordinaattori Mikko Virkamäkeä Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitto HELKA ry:n YKS2 -projektista.

Lisäksi työryhmätyössä on kuultu asiantuntijoina suunnittelija Anne Haapaniemeä ja yksikön johtaja Mika Pasasta Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen suunnitteluosastosta, laatu- ja ympäristöpäällikkö Kaarina Vuorivirtaa Helsingin Satamasta, yliaktuaari Pekka Vuorta Helsingin tietokeskuksesta, Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien yksikön päällikkö Anne Lounamaata Kansanterveyslaitokselta, tutkija Kirsti Niemistä kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitteluosastolta, pääsihteeri Hannu Takalaa oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvostosta, riskienhallinnan projektipäällikkö Ville Estlanderia, palotarkastaja Jari Raatikaista, palotarkastaja Katja Seppälää ja riskienhallinnan yksikön päällikkö Seppo Sihvosta pelastuslaitokselta, toimistopäällikkö Ari Kettusta rakennusviraston katu- ja puisto-osastolta, valaistuspäällikkö Juhani Sandströmiä rakennusvirastosta, suunnittelupäällikkö Tarja Mankkista sisäasiainministeriön poliisiosastolta, johtava kehittämiskonsultti Seija Muurista sosiaaliviraston vanhusten palvelujen vastualueelta, kehittämispäällikkö Sirpa Taskista Stakes'in hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksiköstä, erityissuunnittelija Hannu Kurkea ja pääsuunnittelija Hannu Kalajokea talous- ja suunnittelukeskuksesta sekä vs. johtava ylihoitaja Tuula Kauppista, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon päällikkö Hanna Viitalaa ja ylihoitaja Jaana Nummijokea terveyskeskuksesta.

6.10.2006

HELSINGIN TURVALLISUUSKEHITYKSEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ

Tietokeskuksen tekemän Helsingin väestöennusteen mukaan Helsingissä on 575 000 asukasta vuonna 2015 ja 586 000 asukasta vuonna 2030. Helsingin väestörakenne muuttuu merkittävästi vuoteen 2030 mennessä ja suurin muutos on ikääntyneiden asukkaiden määrän ja väestöosuuden kasvu. Ikäryhmä 60–74-vuotiaat kasvaa jyrkästi lähimmän 15 vuoden aikana. Vuoteen 2020 mennessä heidän määränsä puolitoistakertaistuu, sen jälkeen kasvu pysähtyy. Yli 75-vuotiaiden määrä lisääntyy noin 75 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Vaikka ikääntyvien määrä ja väestöosuus kasvaa Helsingissä tuntuvasti, on kasvu silti huomattavasti tasaisempaa kuin muualla Helsingin seudulla, jossa ikääntyvien väestöosuus lähestyy vähitellen Helsingin osuutta.

Alle kouluikäisten määrä vähenee Helsingissä vuoteen 2008 saakka. Alakouluikäisten, 7–12-vuotiaiden, määrä vähenee yli 5 000 hengellä vuoteen 2015 mennessä. Yläkouluikäisten, 13–15 -vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2007 saakka 300 hengellä, mutta kääntyy sitten laskuun.

Nuorten, 15–24-vuotiaiden määrän ennustetaan Helsingissä kasvavan vuoteen 2013 saakka, mutta kääntyvän sen jälkeen laskuun. 25–34-vuotiaiden määrä kasvaa 2020-luvulle saakka. Työikäisten, 55–64 -vuotiaiden määrä on kasvanut Helsingissä nopeasti 1990 -luvulta lähtien ja kasvun ennustetaan jatkuvan vielä vuoteen 2010 saakka.

Samoin Helsingin tietokeskuksen mukaan ulkomaalaistaustaisen väestön määrä on kasvanut Helsingissä nopeasti. Muita kuin suomen- ja ruotsinkielisiä oli vuonna 2000 noin 30 000, ja 40 000 vuonna 2005. Helsingissä vieraskielisten osuus väestöstä on nyt 7 %, Espoossa 5,6 % ja Vantaalla 5,8 %. Seudun kehyskunnissa osuus on 2 %. Tietokeskuksen laskelman mukaan Helsingin vieraskielisten määrä kasvaa nykyisestä 40 000:sta 70 000:een vuoteen 2015 mennessä, jolloin vieraskielisten osuus koko väestöstä olisi 12 prosenttia.

Suomalaisen yhteiskunnan kehitystä seuraavien kymmenen vuoden kuluessa on käsitelty mm. sisäasiainministeriön raportissa ”Väestön ikääntymiseen varautuminen sisäasiainministeriön hallinnonalalla” (2005). Raportista on nähtävissä myös pääkaupunkiseudun turvallisuuskehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Raportissa todetaan muun muassa seuraavaa:

6.10.2006

”Väestön ikärakenteen suurin muutos ajoittuu seuraavan kymmenen vuoden ajalle ja muutokset kohdistuvat eri alueille eri aikaan. Yli 64-vuotiaiden määrä kasvaa väistämättä. Määrällisesti tämä kasvu on Suomessa suurinta pääkaupunkiseudulla, jossa yli 64-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu ennusteiden mukaan vuoteen 2030 mennessä.”

”Väestön ikääntyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulle vaikuttavat hälytyspalveluiden kysyntään. Turvallisuutta voidaan arvioida sekä tilastotiedon että ihmisten kokeman turvallisuuden tunteen perusteella. Kyselyjen ja tutkimusten perusteella ikääntyneen väestön kokema turvattomuuden tunne on korkea verrattuna muuhun väestöön. Tilastotietojen perusteella rikoksen uhriksi joutuvat useimmiten nuoret miehet, joiden kokema turvattomuuden tunne on pieni verrattuna muihin väestöryhmiin. On myös nähtävissä, että yksinäisten vanhusten määrä Helsingissä lisääntyy. Yksin asuvien vanhusten, joiden toimintakyky on heikentynyt, määrän lisääntyminen lisää myös tulipalojen sekä erilaisien koti- ja muiden tapaturmien riskiä.”

”Iäkkäät ovat ikäryhmänsä kokoon nähden yliedustettuina vakavissa liikenneonnettomuuksissa. Pääsyyinä siihen on heidän fyysinen haurautensa. Iäkkäät menehtyvät liikenteessä muita useammin jalankulkijoina ja pyöräilijöinä. Jatkossa ikäautoilijoiden määrä tulee kasvamaan voimakkaasti ja autolla ajamista jatketaan aikaisempaa iäkkäämmäksi.”

”Maahanmuutto tulee lisääntymään ja suurin osa maahanmuuttajista sijoittuu Uudellemaalle ja muihin eteläisiin maakuntiin sekä Pohjanmaan rannikkoseudulle.”

”Eri ikäryhmät tekevät erilaisia rikoksia ja rikosten määrä myös vaihtelee ikäryhmittäin. Valtaosan poliisin tietoon tulevista rikoksista tekevät 15–44-vuotiaat. Suurin osa sekä rikosten tekijöistä että uhreista on 15–24-vuotiaita. Tämä ikäryhmä jää useimmin kiinni huumausaine- ja omaisuusrikoksista. Sen sijaan liikennerikosten määrään ei iällä ole yhtä suoraa vaikutusta.”

”Rikosten määrään vaikuttavat ikärakenteen ja muuttoliikkeen lisäksi myös muiden rikoksiin altistavien tekijöiden kehitys. Tällaisia ovat alkoholin ja huumeiden käyttö, toimeentulo-ongelmat ja syrjäytyminen.”

”Ulkomaalaisten osuus on Suomessa Euroopan pienimpiä. Suomen ulkomaalaisväestöstä asuu noin puolet Uudellamaalla. Maan keskiarvon yläpuolella olevat kunnat sijoittuvat Helsingin, Porvoon ja Tammiisaaren ympäristökuntiin ja lisäksi Pohjanmaan ja sisämaan suurimpiin kaupunkeihin. Ulkomaalaiset poikkeavat ikärakenteeltaan Suomen kansalaisista. Ulkomaalaisista suurin osa on työikäisiä. Vanhuksia ulkomaalaisista on 6 %, Suomen kansalaisista 16 %. Ulkomaalaisten

6.10.2006

työttömyysprosentti on suurempi kuin kantaväestön. Vuonna 2004 ulkomaalaisten työttömyysaste oli noin 28 %.”

”Väestön keskittyminen Etelä-Suomen kaupunkeihin jatkuu. Väestöennusteiden mukaan vuoteen 2015 mennessä väestö keskittyy Helsinki, Turku, Tampere kolmion sisälle. Myös ulkomailta tulevat maahanmuuttajat sijoittuvat suurimpiin kaupunkeihin. Ikääntyminen vaikuttaa siis monella tavalla kaikille yhteiskuntaelämän aloille. Muutokset koskevat työelämää, palvelujen kysyntää, taloudellista toimintaa ja kansalaisten sosiaalista ympäristöä.”

Oikeusministeriön rikoksantorjuntaneuvoston tiedotteessa 4/2005 todetaan lisäksi, että ”asiantuntijoiden näkemyksessä syrjäytyminen korostuu arvioitaessa Suomen turvallisuuden uhkia. Yhteiskunnan marginaaleihin joutuvan väestönosan koko on yksi suurimmista perinteisen omaisuus- ja väkivaltarikollisuuden tasoon vaikuttavista tekijöistä. Syrjäytyneisyys luo lisäksi kasvupohjaa rasismille ja etnisten ryhmien välisille konflikteille.”

”Kovan ammattimaisen rikollisuuden kasvu nähdään myös uhkatekijäksi. Tähän rikollisuuteen liittyvät perinteisen rikollisuuden ohella huumet, laiton maahantulo, ihmiskauppa, talousrikollisuus sekä lahjonta ja korruptio. Tämän hetken sisäisen turvallisuuden keskustelua leimaavia teemoja ovat syrjäytymisen ja järjestäytyneen rikollisuuden ohella väestön ikääntyminen ja terrorismi. Ikääntyneiden riski joutua rikoksen kohteeksi saattaa tulevaisuudessa kasvaa.”

Sisäasiainministeriön edellä mainitussa raportissa todetaan edelleen, että ”julkisen hallinnon tehtävänä on tarjota kansalaisille peruspalvelut ja riittävä turvallisuuden taso. Yhteiskunnallisen kehityksen uusi vaihe edellyttää muutoksia hallinnon toimintatapoihin. Julkinen hallinto on jakautunut eri toimintasektoreihin, jotka toimivat yhä tehokkaammin ja taloudellisimmin omien tavoitteidensa mukaisesti. Tällä toimintatavalla on kuitenkin entistä vaikeampi vastata kansalaisten elinolojen vaihteluun. Yhden sektorin oikeatkin toimenpiteet voivat jäädä tehottomiksi ilman muiden tukea. Tarvitaan kokonaisvastuuta ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken.”

Lisäksi raportissa todetaan seuraavaa. ”Perustuslain 7 §:n mukaisesti jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Yhteiskunnan turvallisuuspalvelut ovat yksi hyvinvoinnin kannalta keskeinen tekijä. Ilman turvallisuutta ei ole hyvinvointia. Hyvä sisäinen turvallisuus on yritystoiminnan kannalta keskeinen kilpailutekijä. Mikäli turvallisuudesta ei huolehdi riittävästi, aiheutuu siitä huomattavia kustannuksia niin julkisille kuin yksityisille toimijoille. Kunta on keskeinen turvallisuuspalveluiden tuottaja.”

6.10.2006

Lähteet:

Helsingin kaupungin tietokeskus/Tilastoja 32/2005.

Oikeusministeriön rikosentorjuntaneuvoston tiedotelehtinen Ritonen 4/2005.

Yliaktuaari Pekka Vuori, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Väestön ikääntymiseen varautuminen sisäministeriön hallinnonalalla, sisäasiainministeriön julkaisuja 36/2005.

6.10.2006

TURVALLISUUSSTRATEGIAN TOIMENPIDEOHJELMA -luonnos

Käynnissä olevia tai käynnistettäviä hankkeita:

Turvallisuustavoite I

Turvattomiksi koetuilla asuinalueilla kaupunkilaisten kokema turvallisuus paranee.

- **Katuturvallisuusprojekti**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus ja sosiaali-päivystys sekä Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Tehostetun valvonnan kohteina Keskustan poliisipiirin alueella ovat rautatieaseman ympäristö, Kampin liikekeskus sekä Esplanadin puisto. Myös muiden poliisipiirien alueilla toteutetaan tehostettua valvontaa analyysin perusteella valituilla kohdealueilla.

- **Joukkoliikenneturvallisuus, 31.3 –**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin liikennelaitos, Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV), VR ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Joukkoliikenteen turvallisuutta valvotaan kampanjan aikana joukkoliikennevälineissä ja joukkoliikenneasemilla. Kampanjassa puututaan häiriökäyttäytymiseen (tupakointi, alkoholin nauttiminen ja muu häiritsevä käytös) ja matkaliputta matkustamiseen.

- **Turvakamera- ja lisävalaistushanke, elokuu 2005 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin rakennusvirasto ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Tavoitteena on parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta Helsingin kaupungin alueella asentamalla poliisin käyttöön turvakameroita ja lisäämällä puistovalaistusta mm. Kaisaniemen puistossa ja Tähtitorninmäellä.

- **Lähiöprojekti 1996 -**

Lähiöprojektin projektisuunnitelmassa 2005 – 2007 on tavoitteena 3 ”Turvallinen asuin ympäristö kaupungin kilpailutekijäksi”. Alatavoitteena 1 on ”Sosiaalinen turvallisuus aluetasolla”. Tällöin toimintasisältönä on, että ”tuetaan kaupungin ja kumppanien yhteishankkeita häiriökäyttäytymisen vähentämiseksi Koillis-Helsingissä, tuetaan kaupungin hankkeita päihdetyön avohoidon kehittämiseksi ja tuetaan lasten turvallisuutta lisääviä hankkeita.”

6.10.2006

Alatavoitteena 2 on ”Ympäristö turvalliseksi”. Tällöin toimintasisältönä on, että ”liitetään ympäristöturvallisuuden parantaminen osaksi ympäristön hoidon hankkeita ja tuetaan asukasyhteistyöhankkeita turvallisuuden parantamiseksi.” Toimijoina ovat Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, sosiaalivirasto, rakennusvirasto ja kumppanuustahot.

- **Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitto HELKA ry:n YKS- ja YKS2 -projekti 2002 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupunginosayhdistykset, elinkeinoelämä ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen alue- ja lähipoliisitoiminta. Tavoitteena on kartoittaa ns. kotialueiden turvallisuutta barometriluonteisesti. ”Turvattomat paikat” ovat usein olleet asemia tai ostoskeskuksia. Projekti korostaa ”safety” -toiminnan merkitystä eli laajan yhteistyön merkitystä viranomaisten ja asukkaiden kesken kotialueen turvallisuuden lisäämisessä. Toimintoina se painottaa ympäristön siisteyttä, kommunikatiivista lähiyhteisöä ja seurantaa. Ympäristön siisteys ja kodikkuus vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen, kommunikatiivinen lähiyhteisö vähentää rikospelkoa ja arkirikollisuutta ja seurannan avulla asukkaat voivat arvioida kehityksen suuntaa, mikä motivoi pitkäjänteiseen toimintaan.

- **Siisti Stadi –projekti 2001 –**

Kaupunginvaltuusto, hyväksyessään vuoden 2001 talousarvion, yhdisti Siisti Stadi -projektin määrärahat töhryjen poiston erillismäärärahoihin todeten, että määrärahalla laajennetaan toimintaa kaupunkikuvan muuhunkin siistimiseen mm. romujen ja jätteiden poistamista tehostamalla. Laajalla neuvottelukierroksella eri virastojen kanssa todettiin Siisti Stadi –projektin toiminnan tärkeimmäksi tehtäväksi luvattomien kaatopaikkojen puhdistaminen ja ennaltaehkäisy. Projektin toimintaan osallistuvat kaikki Helsingin kaupungin hallintokunnat ja projekti on myös yhteistyössä mm. Museoviraston ja Espoon kaupungin kanssa. Siisti Stadi –projekti käyttää luvattomien kaatopaikkojen puhdistukseen ja valvontaan parhaiten vuosikilpailutuksessa menestyneitä yrityksiä. Projekti saavutti jo vuonna 2004 sille asetetun tavoitteen puhdistaa kaikki Helsingin kaupungin alueella tietoon tulleet luvattomat kaatopaikat.

Turvallisuustavoite IV

Yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuva rikollisuus vähenee sekä yritysten henkilökunnan mitattu turvallisuuden tunne lisääntyy.

- **Kamppi-Kluuvi kokonaisturvallisuus -hanke, 3.5.2006 - 30.8.2008**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin liikennelaitos, rakennusvirasto, kaupunkisuunnitteluvirasto, kulttuuriasiainkeskus, nuorisoasiainkeskus, pe-

6.10.2006

lastuslaitos ja sosiaalivirasto, Helsingin kaupunginosayhdistysten Liitto HELKA ry., Helsingin kihlakunnan poliisilaitos, Helsingin seudun kauppakamari, Kampin Keskus Oy, Valtion Rautatiet Oy ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV. Projektityöryhmä laatii toiminnalleen vision, 5 keskeistä tavoitetta, toimintalinjoja ja tulostittarit tulostavoitteineen. Eri toimijat etsivät toiminnan mahdollistamiseksi itselleen keskeisimmät yhteistyökumppanit. Paikallisesta turvallisuussuunnitelmasta tulee käydä ilmi jokaisen toimijan vastuulle kuuluvat tosiasialliset toiminnot yksittäisten toimintalinjojen osalta.

Turvallisuustavoite V

Omaisuusrikollisuuden määrä vähenee.

- **Sosiaaliviranomaisten sijoittaminen poliisipiireihin, 2000 –**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin sosiaalivirasto ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksessa on muutaman vuoden kokemus sosiaalityöntekijän työskentelemisestä poliisiasemilla. Saadut palautteet ja kokemukset ovat olleet erittäin positiivisia. Toiminnalla on pystytty nopeuttamaan asioiden käsittelyä rikosprosesseissa sekä tehostamaan sovittelun käyttämistä. Poliisilaitoksen tavoitteena on jo parin vuoden ajan ollut saada oma sosiaalityöntekijä jokaiseen neljään poliisipiiriin.

- **Sovittelutoiminta 1.2.2006 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin hallintokeskus tai virastot ja laitokset sekä Helsingin kihlakunnan poliisilaitos ja syyttäviranomaiset. Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1015/2005, HE 93/2005) tulee voimaan 1.6.2006. Laissa säädetään sovittelutoiminnan hallinnollisesta organisoinnista, valtion korvauksesta toiminnan kustannuksiin sekä sovittelumenettelyn toteuttamisesta. Poliisi- ja syyttäviranomaiset laativat Helsingin kaupungin kanssa yhteistyössä toimintamalleja koskevan ohjeistuksen kevään 2006 aikana. Ohjeistuksen mukainen toiminta alkaa 1.6.2006 alkaen.

- **Stop töhryille -projekti, 1998 -**

Kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti Stop Töhryille -projektin perustamisesta 1997 ja projekti aloitti toimintansa 1.1.1998. Projekti ohjattiin rakennusviraston HKR-Tekniikka -osastoon. Projektin toimintatavaksi päätettiin töhryjen poisto ja töhrinnän ennalta ehkäisy. Projektiin osallistuvat lähes kaikki Helsingin kaupungin hallintokunnat, Tielaitos sekä joi-tain suuria yksityisiä kiinteistönomistajia. Projektilla on yhteistoimintaso-

6.10.2006

pimukset mm. VR Osakeyhtiön ja Espoon kaupungin kanssa. Projekti käyttää töhryjen puhdistukseen ja töhrinnän valvontaan parhaiten vuosikilpailutuksessa menestyneitä yksityisiä yrityksiä. Vuoden 2005 loppuun mennessä, verrattuna vuoteen 1998, kaupunkikuvassa näkyvien töhryjen määrä on pudonnut alle kymmenesosaan ja töhrintä on ilmiönä pudonnut alle viidesosaan.

- **Turvakamera- ja lisävalaistushanke, elokuu 2005 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin rakennusvirasto ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Tavoitteena on parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta Helsingin kaupungin alueella asentamalla poliisin käyttöön turvakameroita ja lisäämällä puistovalaistusta mm. Kaisaniemen puistossa ja Tähtitorninmäellä.

Turvallisuustavoite VI

Väkivallan määrä vähenee.

- **Joukkoliikenneturvallisuus, 31.3 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin liikennelaitos, Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV), VR ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Joukkoliikenteen turvallisuutta valvotaan kampanjan aikana joukkoliikennevälineissä ja joukkoliikenneasemilla. Kampanjassa puututaan häiriökäyttäytymiseen (tupakointi, alkoholin nauttiminen ja muu häiritsevä käytös) ja matkaliputta matkustamiseen.

- **Katuturvallisuusprojekti**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus ja sosiaalipäivystys sekä Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Tehostetun valvonnan kohteina Keskustan poliisipiirin alueella ovat rautatieaseman ympäristö, Kampin liikekeskus sekä Esplanadin puisto. Myös muiden poliisipiirien alueilla toteutetaan tehostettua valvontaa analyysin perusteella valituilla kohdealueilla.

- **Sosiaaliviranomaisten sijoittaminen poliisipiireihin, 2000 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin sosiaalivirasto ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksessa on muutaman vuoden kokemus sosiaalityöntekijän työskentelemisestä poliisiasemilla. Saadut palautteet ja kokemukset ovat olleet erittäin positiivisia. Toiminnalla on pystytty nopeuttamaan asioiden käsittelyä rikosprosesseissa sekä tehostamaan sovittelun käyttämistä. Poliisilaitoksen tavoitteena on jo

6.10.2006

parin vuoden ajan ollut saada oma sosiaalityöntekijä jokaiseen neljään poliisipiiriin.

- **Turvakamera- ja lisävalaistushanke, elokuu 2005 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin rakennusvirasto ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Tavoitteena on parantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta Helsingin kaupungin alueella asentamalla poliisin käyttöön turvakameroita ja lisäämällä puistovalaistusta mm. Kaisaniemen puistossa ja Tähtitorninmäellä.

Turvallisuustavoite VIII

Onnettomuustilanteiden määrä vaarallisten aineiden kuljetuksissa ei lisäännny.

- **Vuosaaren satamahanke, 2001 -**

Toimijoina ovat Helsingin kaupungin pelastuslaitos ja Helsingin kihlakunnan poliisilaitos. Poliisi osallistuu aktiivisesti satama-alueen ja erityisesti raskaan liikenteen tarkastustoiminnalle varattavien alueiden suunnitteluun.

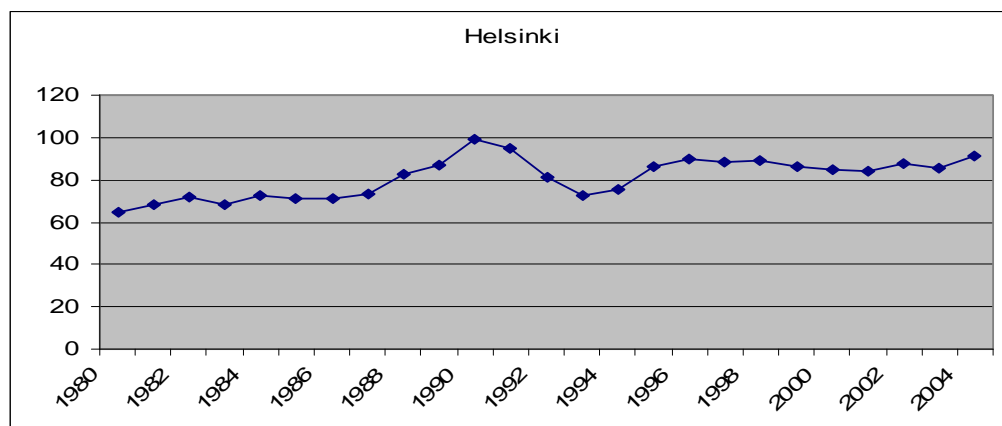
6.10.2006

HELSINGIN RIKOLLISUUDEN JA VÄKIVALLAN KEHITTYMINEN

Tässä osassa esitettävät tiedot perustuvat pääosin tilastoituun rikollisuuteen. Kuitenkin vain pieni osa kaikesta rikollisuudesta tulee poliisin tietoon ja tilastoiduksi. Piilorikollisuuden osuuteen vaikuttavat tärkeimpinä kansalaisten alttius ilmoittaa rikoksista poliisille ja myös poliisin oman kontrollitoiminnan ajalliset ja paikalliset vaihtelut. Monissa rikostyypeissä valtaosa rikollisuudesta jää piilorikollisuudeksi. Tämän vuoksi rikostilastojen antamaa kuvaa täydennetään väestöhaastattelujen tuottamilla tiedoilla.

Monenlainen rikollisuus kasautuu kaupunkiseudulle. Tästä huolimatta eivät henkirikokset ole Helsingissä erityisen korkealla tasolla. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Helsingissä tapahtui väestöön suhteutettuna jopa hieman vähemmän henkirikoksia kuin koko Suomessa. Vielä pidemmällä tarkastelujaksolla kehityksen suunta on Helsingissä ollut lievästi laskeva.

Lievempi väkivalta (rikosnimikkeinä yleisimmin pahoinpitely) sen sijaan on Helsingissä muuta maata korkeammalla tasolla. Näin kertovat sekä tiedot tilastoidusta rikollisuudesta että väestökyselyjen tulokset. Rikostilastot myös kertovat, että koko maassa pahoinpitelyrikokset ovat lisääntyneet noin puolella kymmenessä vuodessa ja että nuorten väkivaltarikokset ovat myös lisääntyneet selvästi. Helsingissä tilanne näyttää kuitenkin hieman toisenlaiselta. Pahoinpitelyrikosten vuotuiset määrät ovat pysyneet lähes samoina noin kymmenen vuoden ajan. Oheisessa kuviossa (Kuvio 8.) pahoinpitelyjen määrät on suhteutettu väkilukuun oikeamman kehityskuvan saamiseksi, sillä Helsingin väestö kasvoi selvästi 1990-luvulla.

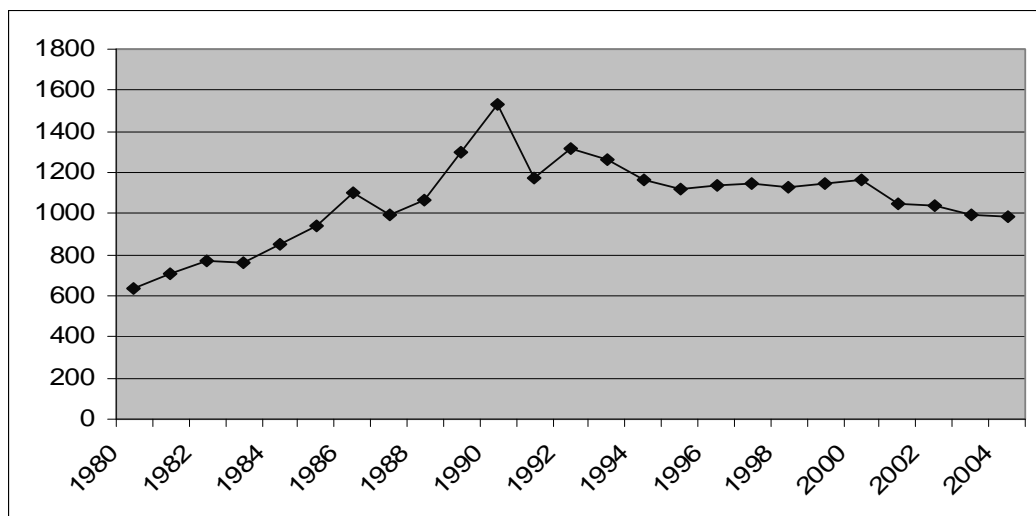

Kuvio 8. Pahoinpitelyrikokset Helsingissä vuosina 1980–2004 väestön 10 000 asukasta kohden

6.10.2006

Helsingin väkivaltatasoa arvioitaessa on hyvä ottaa huomioon myös seudullinen rakenne. Helsingin keskusta on koko pääkaupunkiseudun suurin huvittelukeskus ja tämä osaltaan kasvattaa lukuja. Naapurikuntien väkivaltaluvut ovatkin selvästi alemmalla tasolla. Espoossa pahoinpitelyjä tapahtuu väkilukuun suhteutettuna vain noin puolet Helsingin tasosta ja Vantaallakin noin neljänneksen vähemmän. Tilastoidun rikollisuuden antamaa kuvaa voidaan täydentää valtakunnallisten niin sanottujen uhritutkimusten tiedoilla. Niiden mukaan vammaan johtaneet väkivaltakokemukset ovat johdonmukaisesti vähentyneet vuoteen 1997 saakka. Vuonna 2003 väkivaltatapausten määrä nousi kuitenkin vuoden 1980 tasolle.

Omaisuusrikosten kehityskuva on samantapainen kuin väkivallankin. 1980-luvulla rikosten määrä nousi selvästi ja huippu sattui vuoteen 1990. Sen jälkeen omaisuusrikosten kehitys on Helsingissä ollut selvästi laskusuuntainen (Kuvio 9.). Yksittäisenä esimerkkinä voisi mainita polkupyörävarkaudet, jotka ovat myös vuodesta 2000 Helsingissä vähentyneet merkittävästi. Vuonna 2000 oli Helsingissä 4002 polkupyörävarkautta ja vuonna 2004 3324 ja sitä edeltävänä vuonna 2003 vain 3157.

Kuvio 9. Omaisuusrikokset Helsingissä vuosina 1980 - 2004 väestön 10 000 asukasta kohden.

Poliisin tietoon tulleet rikokset ovat Helsingissä yleisesti ottaen tasaisesti vähentyneet vuodesta 1990 alkaen. Kehitys on hyvin samantapainen kuin omaisuusrikoksissa. Tämä pitkän ajan kehitystrendi ei ole tullut heikon uutisarvonsa takia yhtä hyvin julkisuuteen kuin ajoittain joissakin rikostyypeissä tapahtuneet nopeat lisäykset. Esimerkiksi automurrot lisääntyivät voimakkaasti 1990-luvun kuluessa noin 2 000 tapauksesta vuodessa lähelle 10 000 tapausta vuonna 1998. Vuonna

6.10.2006

2003 näiden tapausten määrä oli jälleen laskenut noin 6 000 tapaukseen. Ajankohtainen ilmiö oli vuoden 2005 syksyllä Helsingin keskustassa tapahtunut katuryöstöjen sarja. Tilanne kuitenkin saatiin pian hallintaan. Ryöstörikollisuuden pitkän aikavälin kehityssuunta ei näytä kasvun merkkejä.

Huumausainerikokset yleistyivät nopeasti 1990-luvulla, mutta tällä vuosikymmenellä niiden määrä on pysynyt suunnilleen ennallaan. Poliisin tietoon tuli Helsingissä vuonna 2004 lähes 2600 huumausainerikosta, joista yli 1500 oli huumausaineen käyttörikoksia. Suurelta osin huumausaineiden käyttö ja pienimuotoinen kauppa ei tule poliisin tietoon. Huumausainerikoksiin liittyvistä muista rikoksista yleisimpiä ovat omaisuusrikokset sekä liikenne rikokset tai -rikkomukset.

Suomessa asuvien tai muuten oleskelevien ulkomaalaisten määrä on 1990-luvulla kasvanut vuosittain verraten jyrkästi, tosin kasvu on viime vuosina hidastunut. Ulkomaalaisten tekemiä rikoksia on alettu säännöllisesti tilastoida vasta 1990-luvun puolivälistä lähtien. Suomessa asuvat ulkomaalaiset ovat olleet vuosittain epäiltyinä rikoksista heidän väestöosuuteensa nähden noin 1,3–1,5 kertaa useammin kuin suomalaiset. Esimerkiksi Helsingin keskustassa tapahtuneisiin varkauksiin ja ryöstöihin syylliseksi epäillyistä noin 40 prosenttia on ulkomaalaisia. Sama luku koko Helsingin alueella on noin 11 prosenttia.

Täsmällisempi kuva ulkomaalaisten todellisesta rikosaktiiviteetista verrattuna suomalaisiin saataisiin vasta, kun epäiltyjä ja väestöryhmiä tarkasteltaisiin ikäryhmittäin ja asuinpaikan mukaan. Kaikista rikoksista suhteellisesti suurin osa on nimittäin nuorten ja nuorten aikuisten suurissa asutuskeskuksissa suorittamaa rikollisuutta. Lisäksi on huomattavaa, että useiden rikosten kasautuminen pienehkölle rikosaktiiville joukolla nostaa tällaisia suhdelukuja, koska sama henkilö voi esiintyä useampaan kertaan tilastoissa rikoksista epäiltynä.

Helsingissä tapahtui vuonna 2003 lähes kolmannes koko maan rasistisista rikoksista, joita oli 522. Rasististen rikosten uhreista yli 70 % oli miehiä ja lähes 80 % 15–44-vuotiaita.

Rikoksen uhriksi joutuminen on ikäryhmissä 15–44 -vuotta tavallisempaa kuin iäkkäämmillä. Nykyiset 15-vuotiaat helsinkiläiset osallistuvat selvästi harvemmin omaisuus- ja vahingontekorikoksiin kuin samanikäiset vuonna 1992. Esimerkiksi kaupasta varastaminen on melkein puolittunut, samoin ajoneuvon varastaminen, seiniin kirjoittelu ja piirtely vähentynyt 30,8 prosentista 7,7 prosenttiin. Maksamatta matkustaminen on suunnilleen entisellä tasolla, 87,6 prosenttia (88,9 vuonna 1992). Kyselytutkimusten ja viranomaistietojen perusteella näyttäisi myös väkivaltaisen käyttäytymisen määrä pysyneen ennallaan.

6.10.2006

Naisuhritutkimuksen mukaan nykyisen puolison tekemän fyysisen väkivallan uhreiksi oli joutunut joka viides parisuhteessa elänyt nainen ja puolet eronneista naisista. Väkivalta kohdistui erityisesti nuoriin avoliitossa eläviin naisiin, joilla oli pieniä lapsia. Vain runsas neljäsosa väkivaltaisessa parisuhteessa eläneistä oli joskus hakenut apua joltakin viranomaiselta.

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa väkivaltaa on tilastoitu erittäin huonosti sekä valtakunnallisesti että kuntakohtaisesti. Väkivalta tapahtuu usein kodeissa, eivätkä vanhemmat ole useinkaan siitä halukkaita itse ilmoittamaan.

Lähteet:

HELSINKI! Tutkimus helsinkiläisten turvallisuudesta ja Helsingin poliisin palvelukyvyistä 2005. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 21/2005.

Keränen, Tuunia 2005. Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2003. Poliisiammattikoulun tiedotteita 39/2005.

Kivivuori, Janne & Savolainen, Jukka 2003. Helsingin nuoret rikosten uhreina ja tekijöinä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 204.

Pasanen, Mika, suunnitteluyksikkö, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos, 2005. Selvitys Helsingin rikollisuuden rakenteesta ja kehityksestä.

Rikollisuustilanne 2004. Rikollisuus tilastojen valossa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 215, 2004.

Taskinen, Sirpa, kehittämisspäällikkö, Stakes, hyvinvoinnin ja kehittämisen yksikkö 2005. Suullinen tieto.

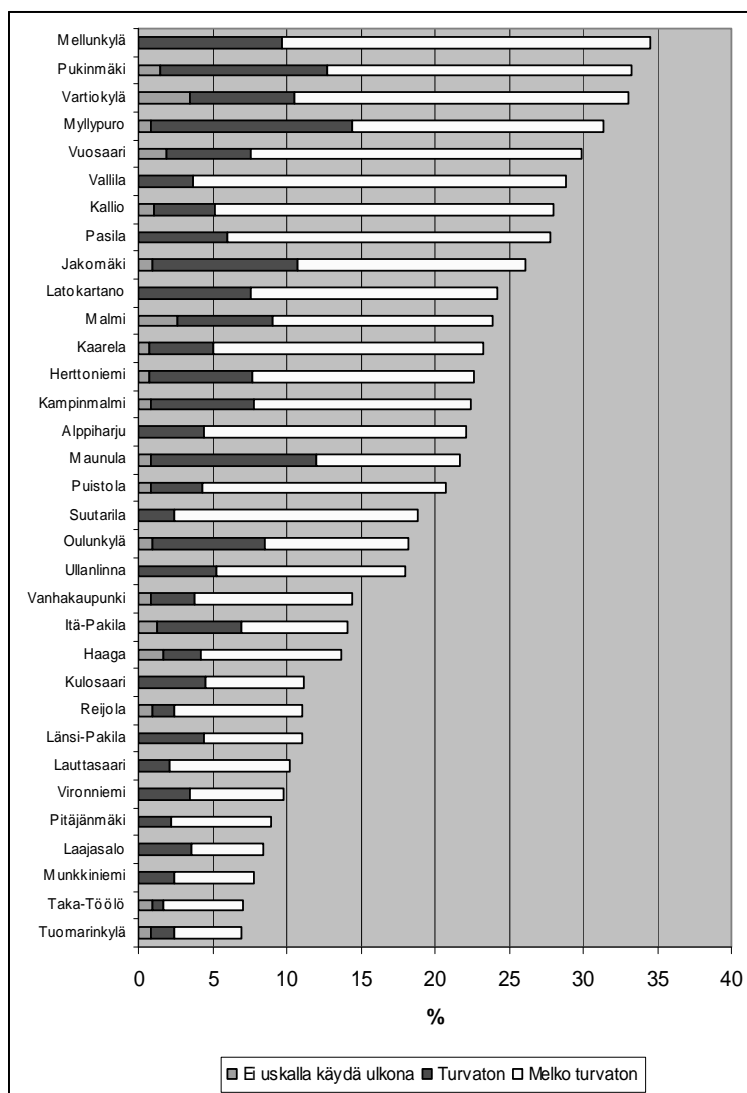
Tuominen, Martti, tutkija, Helsingin kaupungin tietokeskus 2005 – 2006.

6.10.2006

TURVALLISUUSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

1. Koettu turvallisuus

Turvallisuustavoite I : Turvattomaksi koetuilla asuinalueilla koettu turvallisuus paranee.

Kuvio 1. Yksin myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina asuinalueella kävellessään itsensä melko turvattomaksi ja turvattomaksi (ml. en uskalla käydä ulkona) tuntevien osuudet peruspiireittäin.

Lähde:

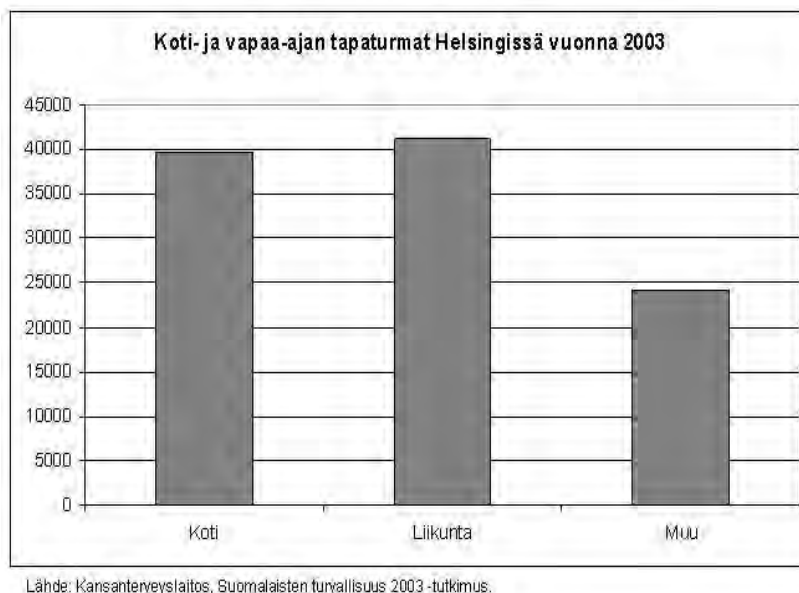
Heiskanen & Roivainen 2005. HELSINKI! Tutkimus helsinkiläisten turvallisuudesta ja Helsingin poliisin palvelukyvyistä.

Mittarit: Tietokeskuksen turvallisuuskysely ja lisäksi erillisselvi-tyksiä.

6.10.2006

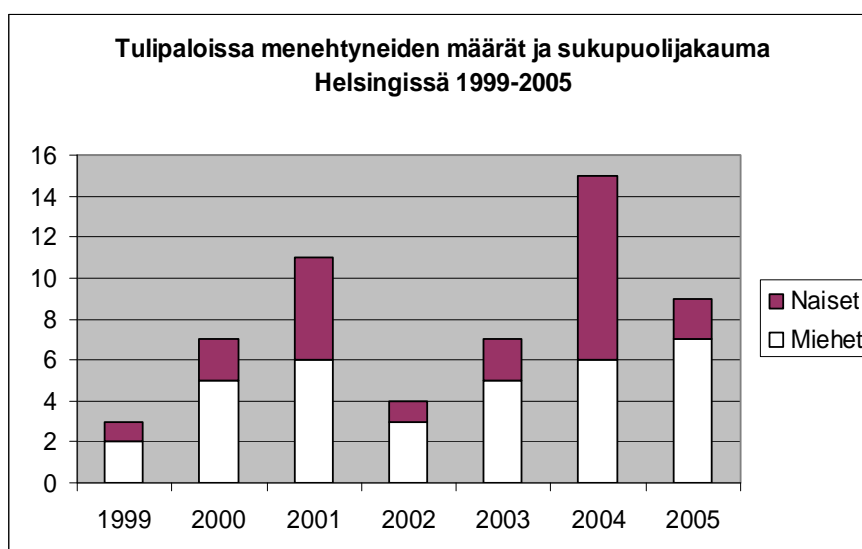
2. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat sekä palokuolemat

Turvallisuustavoite II : Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrä vähenee.

Kuvio 2. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat Helsingissä vuonna 2003.
Mittarit: Kansanterveyslaitoksen tapaturmatilastot.

Turvallisuustavoite III: Palokuolemien määrä vähenee.

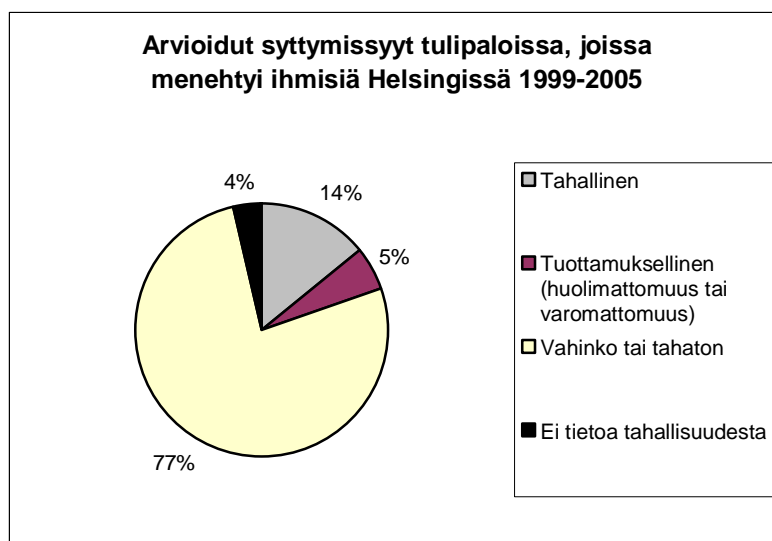

Kuvio 3. Tulipaloissa menehtyneiden määrät ja sukupuolijakauma Helsingissä vuosina 1999–2005.

Lähde:

Helsingin kaupungin pelastuslaitos, riskienhallintayksikkö, 2006.

6.10.2006

Kuvio 4. Arvioidut syttymissyöt tulipaloissa, joissa kuoli ihmisiä Helsingissä vuosina 1999 – 2005.

Lähde:

Helsingin kaupungin pelastuslaitos, riskienhallintayksikkö, 2006.

Mittarit:

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen riskienhallintayksikön ylläpitämät palokuolematilastot.

3. Yritysten toimintaympäristö

Turvallisuustavoite IV: Yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuva rikollisuus vähenee sekä yritysten henkilökunnan mitattu turvallisuuden tunne lisääntyy.

Mittarit:

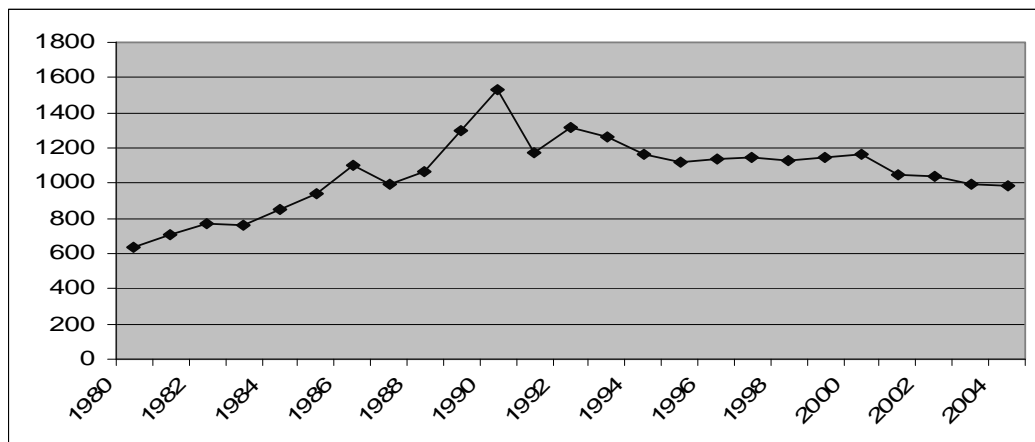
Poliisin yrityksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuvaa rikollisuutta kuvaavat tilastot.

Kauppakamarin tilastot yritysten henkilökunnan kokemasta turvallisuuden tunteesta.

6.10.2006

4. Rikollisuus ja väkivalta

Turvallisuustavoite V: Omaisuusrikollisuuden määrä vähenee.

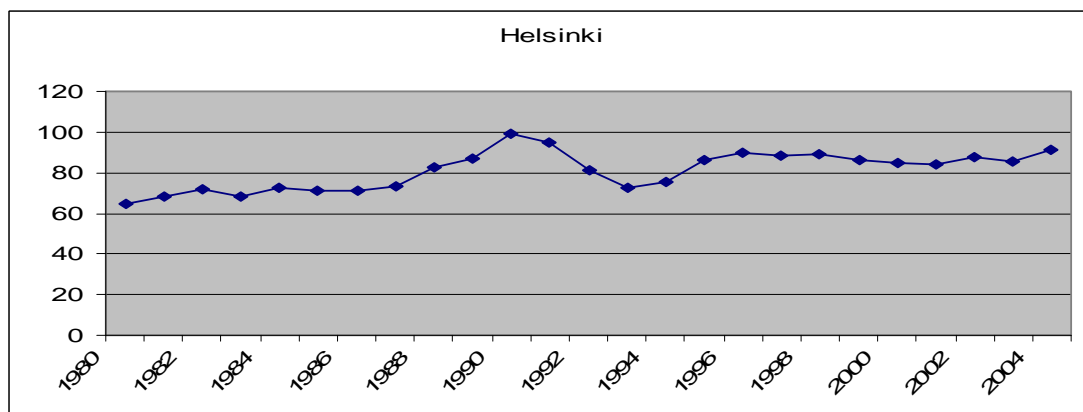

Kuvio 5. Omaisuusrikokset Helsingissä vuosina 1980 – 2004 väestön 10 000 asukasta kohden.

Lähde:

Helsingin kaupungin tietokeskus, 2005.

Turvallisuustavoite VI: Väkivallan määrä vähenee.

Kuvio 6. Pahoinpitelyrikokset Helsingissä vuosina 1980 - 2004 väestön 10 000 asukasta kohden.

Lähde:

Helsingin kaupungin tietokeskus, 2005.

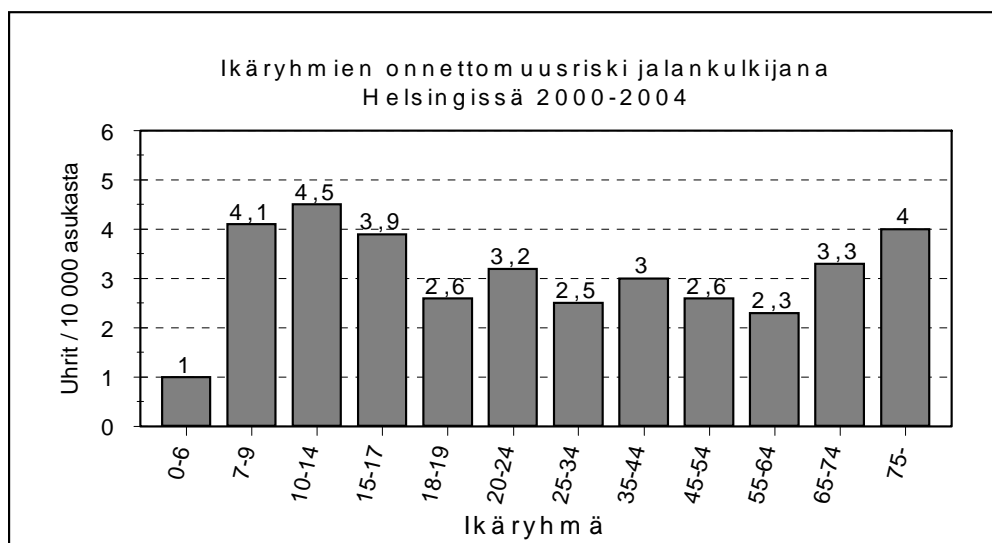
Mittarit: Poliisin tilastot tietoon tulleesta omaisuusrikollisuudesta ja väkivallasta. Helsingin kaupungin tietokeskuksen turvallisuuskysely vuonna 2006.

6.10.2006

5. Liikenneturvallisuus

5.1. Kevyen liikenteen turvallisuus

Turvallisuustavoite VII: Kevyen liikenteen turvallisuus paranee.

Kuvio 7. Ikäryhmien onnettomuusriski jalankulkijana Helsingissä 2000 – 2004.

Lähde:

Helsingin kaupunki. Kaupunkisuunnitteluvirasto 2005.

Liikenneonnettomuudet Helsingissä vuonna 2004. Helsinki suunnittelee 2005:4.

Mittarit:

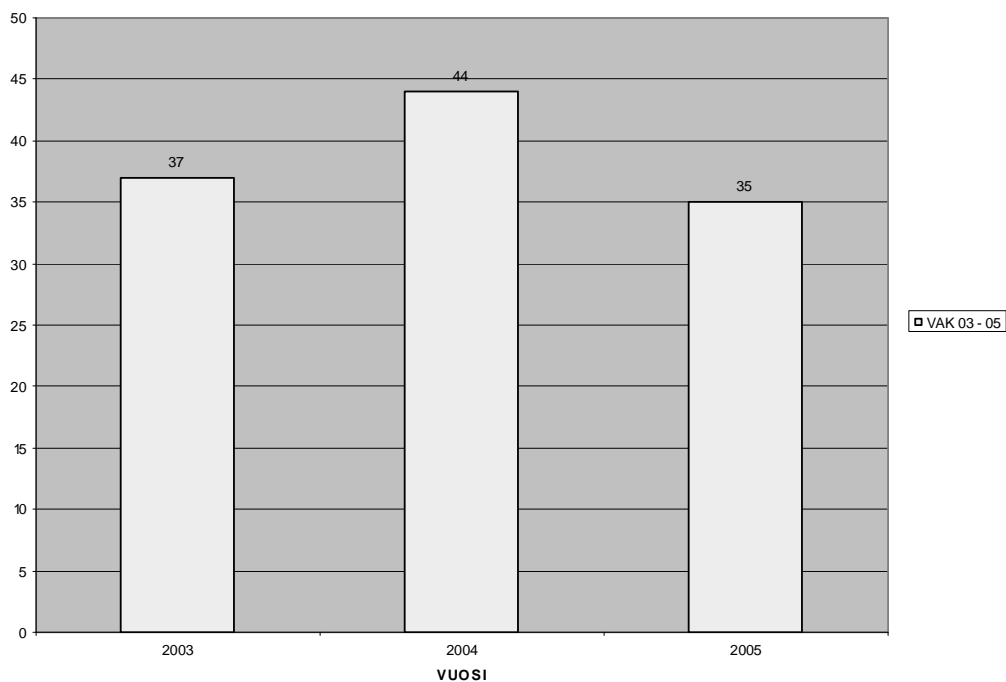
Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluviraston ylläpitämät onnettomuustilastot.

6.10.2006

5.2. Vaarallisten aineiden kuljetukset

Turvallisuustavoite VIII: Onnettomuustilanteiden määrä vaarallisten aineiden kuljetuksissa ei lisäännny.

Vaarallisten aineiden onnettomuudet Helsingissä 2003 - 2005

Kuvio 8. Vaarallisten aineiden onnettomuudet Helsingissä vuosina 2003 – 2005.

Lähde:

Helsingin kaupungin pelastuslaitos, 2006.

Mittarit: Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen tilastot tapah-
tuneidenonnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden määristä.